

DE OPSTAND

DOOR J. LENS

Kaatje en Kootje, de twee traditionele weeskinderjes, in steen uitgehouwen, zagen tegen den avond wat ze nog nooit hadden gezien: in hun onbewogen rust blikten ze neer op groepen druk-pratende en schreeuwende mannen, en daartusschendoor krioelden de straatjongens, die hun steegjes waren ontloopen, nieuwsgierig naar wat er gebeuren ging. Hoe ze het te weten waren gekomen, wie zal het zeggen? 't Was of de straatjongens toen reeds wisten, van waar de wind kwam.

Het was een armzalig stelletje magere jongetjes en metakens, dat zich tusschen de menigte bewoog, te hoop liep, als er wat te gebeuren scheen, en met dezelfde snelheid zich verspreidde, wanneer 't bleek, dat ze verkeerd gezien hadden.

De Weeshuisbel had geluid, en de portier stond achter de stevige deur, gereed om die open te doen, wanneer de klopper ging. Heel wat malen per dag ging die deur open en dicht. Het huis bergde meer dan driehonderd kinderen.

Het Leidsche weaversvolk werd over het algemeen niet oud. Het was een zwak geslacht, en zijn kinderen waren ook al niet sterk.

Nu kwamen ze aan, sober maar behoorlijk gekleed. Ze wisten niet, wat ze overkwam, zooveel menschen.

"Hebben de Walenbazen jullie weer geslagen, kinderen?" klomk het meewarig uit den mond van een vrouw, wier scherpe gelaat van weinig vrouwelijks sprak.

Ja, de Walenbazen hadden ze geslagen, deelden er een paar mee, die wel slim genoeg waren om te begrijpen, welk antwoord verwacht werd.

Een kreet van boosheid en opgekropte woede ging door de menigte.

"Zulke lammetjes! Zulke onschuldige bloeden, die geen vader en moeder hebben om het voor ze op te nemen!"

"Omenschen benne die Walen-bazen!" oordeelde een ander.

"Vraag eres, bij wien ze benne? Dan kenne me 'm loere!" schreeuwde een ander. Ze waren bij Lacourt, een "Walenbaas" op de Langegracht.

"Laten we het hem afleeren!" stelde er een voor. En voor ze goed wisten waar het om ging, stelde de groep zich in beweging en was in minder dan geen tijd op de Langegracht, bij de woning van Pieter Lacourt, den "Walenbaas".

En éér de schoutendienders er bij waren, was het reletje aan den gang. Wie gooiden den eersten steen? Ze zelden, dat het de lange Mulder was geweest. Maar niemand wist het zeker.

Ze wisten, hoe ze een huis moesten toetakelen. Hadden ze niet — altijd kwamen de schoutendienders en de stoepjes, de stadsofdaten, te laat — hadden ze niet in de laatste jaren méér dan één huis vernield, waar een Arminiaan in woonde?

Het Leidsche achterbuurtvolk kende het vernielingswerk.

Niet, dat het om diefstal ging. Het was de vernielingsarbeid zelf, die lucht gaf aan de gauw-overkropte gemoederen.

Zaover kwamen ze dien avond niet.

Met meer dan gewonen spoed kwamen de schoutendienders nu aan, en ze werden op den voet gevolgd door de stoepjes. Hadden ze er op het Stadhuis wat van geweten? De schout was er zelf bij, vergezeld van een grooten, mooien hond, die op de woelige massa invloog, toen er een gebaar maakte, als wilde hij den schout te lijf. Geschreeuw klomk door de lucht.

"Sla dood dien hond! We laten ons door geen honden verjagen! Laat hij zelf komen! We durven hem aan, dien hondenbidder!"

Het bloed schoot den Schout naar het hoofd. Dachten ze nu nog aan die ellendige historie?

"Tijter, Tijter!" riep een ander. "Als ze je dood slaan, zal heer Schout je wel begraven!"

Toen was het genoeg. De dienders sloegen er op de stoepjes hielpen mee.

Daar klomk opeens een gegil: "Hellep! Hellep!"

Door het gedrang waren een paar kinderen van den

smallen wallekant het water ingedrongen. Dat gaf even ontspanning.

Het was de lange Mulder alweer, die, zonder zich te bedenken, de gracht insprong, de kinderen greep, en ze op den wallekant neerzette.

De volksmenigte werd verspreid. Echter niet, zonder dat enkele belhamels werden ingerekend, en naar 't stadhuis gebracht. Ze werden voorloopig op 't Steen ingesloten.

Dien avond kwamen heel wat weeskinderen te laat thuis. En op de slaapzalen was er tumult en geschreeuw van: "We willen niet naar de

Walenbazen toe! We willen niet geslagen worden door de Walenbazen!"

Pas toen de bullepees in de hand van den ondervader zijn diensten had gedaan, kwam de schrik er in en werden ze stil.

En ze sliepen dien nacht..... zooals kinderen slapen.

Maar bij de wollewevers waren er velen, die dien nacht geen oog dicht deden.

Laat in den avond nog kon je ze bijeen vinden. De herbergen en kroegen waren dicht bezet, en het was niet van vredelevenden aard, het onderwerp waarover de gesprekken gingen.

Ook bij Diericksen in "De Weefstoel" zaten de gewone gasten. Alleen Flandrijn was er niet. Die was er na dien éénen avond niet meer gekomen. Hij had immers zelf gezegd: Hoofd koel houden? En dat ging niet al te goed in dezen kring. Het was Flandrijn ernst. Hij werkte voor zijn makkers, omdat hij meende dat het moest. Maar hij wilde een rechten weg gaan. Hij was vooral niet gediend van wat er vanmiddag had plaats gehad. Het moest een mooie strijd zijn, een eerlijke strijd.

Diep in zijn hart zelde hij er achter: Een strijd waarbij je om een zegen kon bidden. Want los was hij daar niet van. Hij wilde in de week toch ook nog toepassen, wat hij des Zondags in de kerk hoorde.

Maar hoe moeilijk dat was, hij ervoer het telkens meer. Het leek alsof zijn makkers alleen ook hadden voor den strijd.

Teveel ging het er den laatsten tijd om, dat ze zouden winnen; niet hoe ze zouden winnen.

Hij had de leiding in handen gekregen, doch het werd hoe langer hoe moeilijker die te houden. Vooral

nu hij niet meer zich liet vinden in de herbergen.

Daar werden de booze hartstochten ontkend, en hij zag wel levendig in, dat hartstocht nooit tot overwinning zou voeren.

En in die overtuiging hield hij zich afzijdig van wat er in de kroegen en herbergen gebeurde.

Het oude clubje zat er dus ook dien avond, zonder dat de kalme stem van Flandrijn ze toesprak. Diericksen had het druk met het aanbrengen van de noodige kannen en ook de jeneverkruk bleef niet onaangeroerd. Deze waard was nu eenmaal erg gul in het werken met den kerfstok of met het krijt. Hij kreeg immers toch zijn geld wel? Of hij nu een paar weken moest wachten, wat gaf dat? Hij had zelf niet zoo heel veel nodig.

Mulder, die zich na zijn bad in de Langegracht, natuurlijk al verkleed had, voerde nu een hoog woord.

En Diericksen luisterde, met beide ooren open. Wie hem in het onnoozele gelaat keek, zou niet gezegd hebben, dat hij zijn heele wezen er bij was.

Telkens schitterden de kleine oogjes. Maar hij bedwong zich. En met onnoozele gelaat bediende hij maar weer, en bracht den drank voor zijn bezoekers aan.

"Dat ging wel goed bij Pieter La Court! Zóó moeten die kinderheulen te pas komen! Slaan, zulke onnoozele wichten, zulke stumperds van weeskinderen, zonder vader en moeder!"

Er klomk gelach op; het was Diericksen, die zich ditmaal niet kon inhouden, nu hij Mulder zóó ernstig dwaasheden hoorde zeggen.

"Zeg Mulder", klomk het achter uit het vertrek, "heb je ook nog weeskinderen met een vader of moeder?"

Er flikkerde toorn in Mulders oogen. Hij had — hij was een echte wever, en

in Leiden heette het immers, dat geen wever bang was voor flesch of kruik — al enkele glazen jenever gedronken, om de rillerigheid weg te krijgen, en nu was hij prikkelbaar.

"Bemoel je met je eigen, kromme!" bitste hij den bultenaar toe, wiens gelaat even vertrok. Was het woede of was het pijn? Maar hij zweeg, en wist zich ook verder dien avond in zijn rol van zwijgend toeschouwer te houden.

"Vandaag La Court, morgen....."

"St st", deed Andriessen, en De Zwarte wenkte hem evenzeer, dat het tijd was te zwijgen.

Mulder protesteerde: "Ik weet best, wat ik zeg. Laat me maar begaan. Morgen hetzelfde spel bij....."

Daar snoerde zich de krachtige, knokkige hand van De Zwarte om zijn mond. Ze begrepen het: met Mulder was nu niets aan te vangen. Die zou alles uitbrengen. Want er waren nog anderen in de kamer.

En je kon nooit weten! Want ze waren het minst bevreesd, dat de Schout achter hun plannen zou komen. Die zou al lang weten, dat er morgen niet véél wevers achter het getouw zouden zitten, en dat de droogscheerders ook niet zouden werken.

* * *

Het bovenstaande verhaal van den lakenweversopstand te Leiden is een fragment uit den boeienden roman van een vondeling: "Barto, de drapeniersleering" door den bekenden Christelijken schrijver J. Lens.

Gij zult nu natuurlijk gaarne het geheele boek lezen. Welnu, voor de lezers van "Het Schouwvenster" hebben wij bealag gelegd op een aantal exemplaren van dit boek, waarvan de winkelprijs f 2.90 bedraagt. Doch wij stellen het, zoolang de voorraad strekt, doch uiterlijk tot en met 15 Maart, beschikbaar voor den ongekend lagen prijs van f 0.72! Het boek is gebonden in een stempelband naar ontwerp van André Vlaanderen en is met duidelijke letter gedrukt. Let wel: alléén lezers van "Het Schouwvenster" kunnen dit boek tegen dezen zeer lagen prijs verkrijgen!

Om teleurstelling te voorkomen, bestelle men zoo spoedig mogelijk door middel van den bon op pagina 3 van den omslag en door het bedrag van f 0.72 te storten op postrekening 177182 (ten name van H. A. van Bottenburg N.V.) of per postwissel over te maken aan de administratie van "Het Schouwvenster", Prinsengracht 493, Amsterdam-C.

Bestellingen worden in volgorde uitgevoerd na ontvangst van het bedrag.

Aflevering kan ook geschieden tegen betaling aan ons bureau, Prinsengracht 493, Amsterdam-C., terwijl ook onze agenten zich gaarne met de bezorging zullen belasten.